

SPECTACOLE

Doina MODOLA

Ofensiv!

Prima concretizare a unui ambițios program estetic, având printre finalitățile majore relansarea Naționalului timișorean și valorificare creației dramatice românești clasice și contemporane, din țară și din diasporă, *Revoluția oarbă* de Leonid M. Arcade în regia lui Alexa Visarion face dovada materializării într-un timp scurt (sunt mai puțin de șase luni de când domnul Cornel Ungureanu a preluat, în luna mai, direcția teatrului) a unei strategii intensive de restaurare și dinamizare profesională. Spectacolul, montat de Alexa Visarion prin decuparea unei intrigi dintr-un text prolix, scris în anii '70 (piesa a apărut în 1971 la Paris, în contextul dezamăgirii pentru eșecul tot mai evident al ideologiei marxiste, agravată de dovezi din ce în ce mai răspiccate și compromițătoare ale concertării de la Moscova a acestei tendințe în Europa Occidentală), pune în discuție destinul general al revoluțiilor ratate și, în primul rând, ceea ce am considerat noi revoluția română din 1989.

Desfășurată pe scena deschisă vast în toate direcțiile, într-o plastică monumentală, excelent ritmată dinamic și imagistic, între fundalul când albastru sideral (închipuind biroul stingher și fantast al utopiei spulberate), când străjuit de o pânză imensă pe care se prelungesc cruci și morminte, unde își dorm somnul de veci speranțe, vise și cadavre, montarea denunță eșecul idealului pervertit de acțiunea socială – ideologie degradată în concretul vieții.

Decăzută în cea mai sinistă deriziune, speranța redresării existențiale devine un bâlci grotesc, un circ pestriț, mortificat și agitat, o debandadă deșuchată în care țopăie principiile egalității, fraternității, dreptății și justiției, în bâlbâielile aberante ale unor găinari mărunți, puși obsesiv și iremediabil pe furțișaguri, trândăvie, escrocherie, hoinăreală și cerșetorie. O țiganiadă recurentă pare să fie destinul ineluctabil al oricărei încercări de schimbare și ceea ce a dezamăgit ieri se reeditează și azi. O boală morală incurabilă a intrat în om și degradează tot ce atinge, într-o atmosferă de farsă cu poncife și scâlâmbăieli funeste. Decăzuți într-o gloată neproductivă și parazită, cei ce păreau angajați să schimbe lumea se complac ca marginalizați intratabili și profitori mărunți. Tabloul este sumbru, amar și pestriț, măcinat de domnia fatală a kitschului. Spectacolul lui Alexa Visarion, corosiv, necruțător și sumbru, în ciuda exuberanței sale coloristice și vestimentare (în care scenografa Geta Medinschi aduce o contribuție stilistică remarcabilă), e un spectacol incomod pe o temă neplăcută și prea actuală, care zgândăre, provoacă, agresează. Concepută într-o manieră directă, asertivă, în care ancadramentul expresionist al debutului și finalului ostentează abrupta interpelare a realului imediat, montarea incriminează adevăruri bolnave și stânjenitoare cu o ironie exasperantă și crispată. Replicile nu "curg", ci mitraliază sacadat, chemând contexte

întregi de disperare în sintagme colțuroase. Uneori semnele sunt prea directe. alteori riscă să se irosească în van, dar șatra instalată într-un cimitir fantast, în dialog cu hârcile și zombii conține răul acela adevărat care macină în adânc. Spectacolul amintește bizar de *Opereta* lui Gombrowicz și de *Cimitirul Buna-Vestire* a lui Arghezi, exploatând parodic clișeele operei lirice (*Trubadurul*) nu numai ca situații, ci și ca sonoritate muzicală și exotism gitan. O permanentă autopersiflare și neliniște definește metateatralitatea spectaculară.

Actorii nu cred cu totul în text, stânjenți de emisiunea lui sacadată și poate resimțind ei înșiși refuzul conștiinței rănite de prea mult urât, oboșiți de redublarea lui în viață și pe scenă. Și totuși, conduși cu autoritate de regizor, eroii se conturează viu și pregnant între îndoială și înverșunare. *Pierre Jean Just*, filosoful de cabinet îmbătrânit, anacronic, refugiat în elanuri erotice tardive și obscure are parte de un interpret inteligent și expresiv – Ovidiu Ghiniță – ce face pereche revelatoare atât cu ideologul văzduhist și angoasat (*Platon* al lui Daniel Petrescu), cât și cu secretara prea tânără și arătoasă (Monica Rusei), scăldată în șampoanele răsturnărilor. După cum șleahă gălăgioasă de pehlivani și soitari – care îi preia și "aplică" utopia prin profanări și "meserii" suspecte, sporovăind și bravând într-o lume nici vie, nici moartă – devine tabloul vibrant și allegro al realității, dirijat de un *Dui-Dașa* (Cristian Szekeres) energic și dezlănțuit de un *raisonneur* poseur și levantin (*Cantemir* al lui Horea Ionescu). Un excelent portret de țigancă bătrână realizează Luminița Stoianovici (*Vaiava*), secundată aproape de Luminița Tulgara (*Coconad*). Siluetă grațioasă, coborâtă parcă dintr-un tablou provincial de sufragerie, Claudia Ieremia, permanentă prezență scenică surâzătoare

și ispititoare, dă viață aceluia principiu erotic care ține de pitorescul scilpitor al etniei și al imaginii comune despre ea. Un mutu-psihanalitic (Pavel Bartoș) bântuie scena conferindu-i accente enigmatice și trimiteri clovnești. În treaga ceată pestriță, de altfel: *Pișta de la Bran* (Valentin Ivanciuc), *Fermecuși* (Doru Iosif), *Strigoieș de partid* (Ruslan Rotaru), *Puțănel* (Călin Ionescu), *Punguță* (Călin Ursu), *Vuță* (Adrian Voichitescu), ca și morții vii care își fac apariția în scenă în costum de gală mucegăit (ca într-o operă de Monteverdi) – Adriana Ghiniță, Ion Rizea, Anca Jurchescu – evocă (și prin nume) umanitatea fantasmagorică a dramaturgiei lui D.R. Popescu, cu care Leonid M. Arcade pare să aibă profunde afinități. Echipa de interpreți, bine pusă la punct, în ciuda îndoielii față de acest spectacol de *neplăcută* actualitate, a realizat un spectacol-interogație ce supără, pune pe gânduri și poate vexe. Supărător ca *Pădurea nebună* (acel scenariu-reportaj dramatic realizat, prin observație directă, de o echipă de tineri actori englezi în anul 1990, după un sejur de câteva săptămâni în România), el ne pune în față o oglindă în care realitatea rânjește prin diformități degradante și farsă bălțată. Cred că așa arată un spectacol de atitudine în zilele noastre: înconjurat de suspiciuni, disconfort, neplăcere. Dar demascând și șarjând răul care ne macină. E greu să-l privim. Dar prin *aceasta* se validează și se legitimează.

Teatrul Național din Timișoara: Revoluția oarbă de Leonid M. Arcade. Regia: Alexa Visarion. Scenografia: Geta Medinschi. Distribuția: Ovidiu Ghiniță, Daniel Petrescu, Monica Rusei, Cristian Szekeres, Horia Ionescu, Claudia Ieremia, Luminița Stoianovici, Luminița Tulgara, Valentin Ivanciuc, Pavel Bartoș, Cătălin Ursu, Adrian Voichitescu, Adraian Ghiniță.